

Секція 8. Світова та регіональна економічні інтеграції.

МІРОШНИЧЕНКО ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА

здобувач кафедри міжнародних економічних відносин

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

м. Харків. Україна

ПЕРСПЕКТИВНІ ПРОЄКТИ В ЕНЕРГЕТИЦІ НА ПРОСТОРИ ШОС В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

В умовах зростання енергосировинних ризиків та енергетичної нестабільності особливо актуальним є питання енергетичної співпраці країн ШОС (Шанхайська організація співробітництва). Держави-учасниці ШОС та спостерігачі організації володіють значною часткою світових запасів нафти і природного газу. Найбільш актуальна і гостра проблема на сьогодні для організації – це розробка єдиної стратегічної політики ШОС у сфері енергетики.

Умови ринкової економіки, процеси глобалізації та регіоналізації у сучасному світі примушують дивитися на економічні ресурси широко й комплексно. Обмеженість ресурсів об'єктивно висуває питання про такий економічний розподіл, який дав би змогу найбільш ефективно їх використовувати, максимізувати прибуток, що отримується під час виробничого процесу[1, с. 47]

Держави-учасниці та держави-спостерігачі організації знаходяться в активній фазі розвитку економіки, тому вони і є інвестиційно привабливі. На просторі ШОС діють та будуються найбільші нафтопроводи: Казахстан – Китай, Росія – Китай (ССТО) і газопроводи – Туркменістан – Узбекистан – Казахстан – Китай (ТУКК), Казахстан – Китай, Росія – Китай, Туркменістан – Афганістан – Пакистан – Індія (ТАП)[2].

Ідея об'єднання енергетичних можливостей країн ШОС була запропонована ще в 2005 р., що сприяло появі Енергетичного клубу ШОС. Використовуючи Енергетичний клуб, країни-споживачі та країни-виробники енергоресурсів зможуть більш ефективно обговорювати реалізацію різних проектів в нафтогазовидобувній, електроенергетичній і транспортно-транзитній сфері, відстежувати ситуацію зі зростанням потреб у нафті, газі, електроенергії та інших енергоресурсів[3].

Однак з питань енергетичної співпраці у держав-учасниць ШОС існують протиріччя. Китай зацікавлений у зростанні обсягів імпорту вуглеводнів. Киргизстан і Таджикистан зіштовхнулися з ускладненням фінансових відносин при обміні узбецького газу на казахстанську нафту. Був проведений аналіз енергетичних ресурсів держав-учасниць та спостерігачів інтеграційного об'єднання ШОС (таб. 1).

Таблиця 1

Енергетичні ресурси держав-учасниць та спостерігачів ШОС

Країни	Нафта			Газ		
	запаси, млрд т	видобуток, млн т	споживання, млн т	запаси, млрд т	видобуток, млн т	споживання, млн т
Росія	10.2	494.2	124.9	44.4	527.5	389.7
Китай	2.0	189.0	404.6	2.46	85.2	88.7
Казахстан	5.3	78.0	12.0	1.82	32.2	19.6
Туркменістан	0.1	10.2	5.2	8.1	36.4	19.8
Узбекистан	0.1	4.5	4.9	1.68	64.4	48.7
Іран	18.9	202.4	83.6	29.6	131.2	131.7
Індія	0.8	35.4	148.5	1.12	39.3	51.9
Пакистан	–	–	20.6	0.91	37.9	37.9

Складено автором за матеріалами [4]

З таблиці видно, що країни ШОС є важливими суб'єктами для функціонування світового енергетичного ринку. Росія є світовим лідером

за запасами і видобутком природного газу, а також займає значні позиції з запасів і видобутку нафти. В той же час попит на енергетичні ресурси в КНР іманентно зростає і також визначає сукупний світовий попит на енергетичному ринку.

Співпраця в рамках ШОС дає країнам-учасникам певні механізми впливу на світову енергетичну (а значить і економічну) кон'юнктуру. Майбутнє залучення Ірану до складу організації підвищить потужність ШОС як міжнародної інтеграційної організації.

Одним з перспективних газових проєктів на просторі ШОС є ТАПІ (Туркменістан – Афганістан – Пакистан – Індія). Передбачається, що довжина газопроводу ТАПІ складе 1735 км. Проектна потужність ТАПІ розрахована на 33 млрд куб. м газу на рік з можливістю подальшого збільшення до 40 млрд куб. м., з них по 14 млрд куб. м будуть закуповувати Пакистан та Індія, а 5 млрд куб. м підуть на потреби Афганістану[5].

Прогнозується, що до 2030 р. такі національні концерни, як «Туркменгаз» і «Туркменнафта» доведуть рівень видобутку природного газу до 230 млрд куб. м в рік. Частина цього обсягу буде перероблятися всередині країни, а значну частку планується експортувати. Однак Туркменістану не вистачає власних ресурсів необхідних для розробки вуглеводнів. Залучення іноземних інвесторів, в деяких випадках, означає економічну залежність країни[6].

На сьогодні Пакистан переживає енергетичну кризу, а довжина маршруту ТАПІ по території цієї країни складе 800 км, цим саме проблема забезпеченості енергоресурсами буде скорочена. Слід зазначити, що саме в вирішенні енергетичних проблем одним з головних важелів і є інтеграційне об'єднання ШОС.

Перспективи становлення ШОС в якості повноцінного регіонального економічного союзу будуть багато в чому залежати від того, чи зможуть

учасники цієї організації знайти колективне рішення енергетичних проблем, незважаючи на виникаючі протиріччя, носячи не тільки економічний, але й стратегічний характер. Саме успішність управління енергетичними ресурсами ШОС обумовлює перспективне співробітництво країн-учасниць ШОС.

Література:

1. Світова економіка: підручник / за ред.. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. С. 46-48
2. Новое русло газовой реки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.resonansonline.com/page.php?page_id=17&lang=1&article_id=1399
3. Лузянин С. Г. Энергетическое пространство ШОС. К вопросу о разработке концепции создания «Энергетического клуба» / ИАП «Обзор Центральной Азии» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.c-asia.org/analit/index.php?cont=long&id=69898&year=2007&today=238month>
4. BP Statistical Review of World Energy. June 2014.
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newsland.ru/news/detail/id/708108/>
6. Диверсификация ТЭК Туркменистана [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.exprohub.ru/2323/>